

İzmir Barosu 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü Basın Açıklaması

Bugün 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü!

Göç olgusunun insanların hayatında sürekli yer alan bir olasılık olduğu gerçeği her ne kadar gündelik hayat içerisinde sıklıkla unutulsa da güncel veriler bizlere bu gerçeği her geçen yıl çok daha çarpıcı bir şekilde göstermektedir. Bu durumu sayılarla ifade etmemiz gerekirse Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) verilerine göre 2024 yılı itibariyle yeryüzünde 122,6 milyon insan, modern hukuk normlarına aykırı soruşturmalar, çatışmalar, yoğun şiddet vakaları, kamusal düzenin ciddi şekilde bozulması ve yoğun temel insan hakları ihlalleri nedeniyle buldukları yerden başka yerlere göç etmek zorunda bırakıldı. 68,3 milyon insan ülkesi içinde yer değiştirmek zorunda kalırken (2023 sonu verilerine göre), dünya üzerindeki mülteci sayısı da 40 milyona yaklaştı.

Nitekim ülkemizde de durum çok farklı olmayıp özellikle Suriye İç Savaşı'nın başladığı 2011 yılından ve Ukrayna-Rusya savaşının başladığı 2022 yılından itibaren giderek artan sayıda sığınmacı ve göçmen ikamet etmektedir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı'nın Mayıs 2025 tarihli verilerine göre ülkemizdeki geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin sayısı 2.710.476 iken yine aynı tarihli verilere göre ülkemizde yakalanan düzensiz göçmen sayısı ise 56.129'dur. Başkanlığın, 14 Nisan 2025 tarihinde yayınlamış olduğu bir veriye göre ise ülkemizdeki toplam yabancı sayısı 4.043.215'tir.

İltica hakkı birden fazla uluslararası sözleşme ile güvence altına alınmış olup modern insan hakları sisteminin kurucu belgelerinden bir tanesi olarak yer alan 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 14. maddesi "Herkesin, sürekli baskı altında tutulduğunda, başka ülkelere sığınma ve kabul edilme hakkı vardır." şeklinde bu ilkenin varlığını açıkça kabul etmiş bulunmaktadır. Türkiye'nin de taraf olduğu ve hazırlanmasında önemli bir rol oynadığı Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nde de bu hak mülteci tanımı ile beraber genişletilerek sözleşmeye taraf olan ülkelere koruyucu tedbirler alma yükümlülüğü getirmiştir. Bu bakımdan gerek UNHCR gerekse 1951 Cenevre Sözleşmesi 1954 Vatansız Kişilerin durumuna İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile beraber uluslararası koruma sisteminin bel kemiğini teşkil etmektedir. Bu durumun Türk hukukuna yönelik en somut yansıması ise 2014'de yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu olarak yer almaktadır.

Dünyanın birçok yerinde çatışmalar, yoğun insan hakkı ihlalleri, doğal afetler ve buna bağlı olarak göç ve mülteci sayısı artmasına rağmen uluslararası koruma kavramının amaç ve kapsamının maalesef giderek ve hatta bunu korumakla mükellef örgütlerin dahi suç ortağı olduğu bir dejenerasyon ve aşınma sürecini yaşamaktayız. Bu hakkın güvence altına alındığı uluslararası andlaşmalar ve uluslararası kurumlara ev sahipliği yapan batılı ülkeler güncel olarak yaşanan iltica başvurularında göç yollarının güvenliğini sağlama konusunda ve mültecilerin yaşamış oldukları zorlukları gidermede oldukça kötü bir sınav vermiş ve hatta özellikle Avrupa Birliği'nin son göç politikaları ile beraber bu haklar resmen fiilen inkar edilme derecesine gelmiştir. Gazze'de yaşanan soykırım ve abluka karşısında göstermelik endişelerin ötesine geçemeyen tepkilerini de burada kınadığımızı belirtmek isteriz.

Türkiye, hem iltica hakkının güvence altına alındığı uluslararası andlaşmalara taraf olmasına hem de 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun varlığına rağmen sığınmacıların bu yasal düzenlemelerde güvence altına alınmış olan haklarının korunması ile hukuk, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimleri noktasında çok ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Dünyada ve Türkiye'de siyasetçiler zaman zaman gerçeği yansıtmayan haberlere dayanarak popülist söylemlerle mültecilere yönelik ayrımcı bir dil kullanmakta ve toplumu kışkırtmaktadır. Bu bakımdan bu sürecin giderek insanlık dışı bir hal aldığı Amerika Birleşik Devletleri'nde özellikle bu açıklamanın yapıldığı sırada San Fransisco'da son yaşanan olaylar gayriciddi göç ve iltica politikalarının nihai sonucu olarak yabancılara karşı sergilenen ağır kriminalizasyon politikaları ve ırkçılık ile sonuçlandığını bizlere defaatle göstermektedir. Nihayetinde ülkeler farklı olsa da sonuçlar ve mağdurlar hep aynı kalmakta. Bu durum da bizlere ülkelerin göç politikalarında şimdiye kadar olduğu üzere haklar ve insanlık onurunu giderek daha da dibe götüren bir yarıştan çok artık doğru adımlar ile birbirlerine örnek olmaları gerektiğine yönelik bir karşı eylem planının gerekliliğini bizlere göstermektedir. Sığınmacıların ülkelerini, evlerini ve sevdiklerini geride bırakmak zorunda kaldıklarını, ciddi acılar ve kayıplar yaşadıklarını, iltica ettikleri ülkelerde çoğu zaman, iş hayatında ve sosyal hayatta ayrımcılıklara maruz kaldıklarını hatırlatarak siyasetçileri bu konuda çok daha sorumlu davranmaya davet ederiz.

Hiç kimsenin, özgür iradesi dışında, yaşadığı yeri ve sevdiklerini geride bırakmak zorunda kalmadığı bir yarına uyanmayı diliyor ve basın açıklamamızı göç ve iltica yolunda hayatını kaybedenleri ve temel bir insan hakkı olan iltica hakkı için, önlerine dikilen sayısız engele rağmen bıkip usanmadan emek harcayan hukukçuları anarak sonlandırıyoruz. 20.06.2025

İZMİR BAROSU BAŞKANLIĞI